

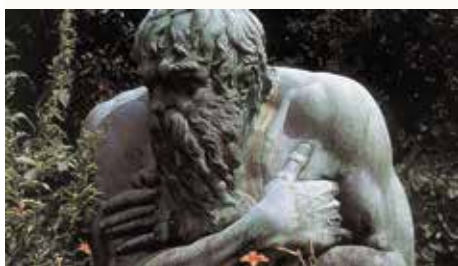
Τριμηνιαία περιοδική έκδοση του Συλλόγου των Απανταχού Χορτιωτών Λευκάδος

ΠΡΩΤΗ ΣΕΛΙΔΑ

Χειμώνας

Αλληγορία του χειμώνα I:
Ο μπάμπια Ντίνος (Κ. Μεσσήνης)
Φωτο: Fr. Berger (Ρίκος), Χορτάτα, 1968

Αλληγορία του χειμώνα II: Bartolomeo
Ammanati, Φλωρεντία, 16ος αιώνας

Χειμώνας

«... χειμώνιασε και φύγανε τα κελιδόνια
γέμισαν οι δρόμοι λάκκου με νερό
δυο μαύρα σύννεφα στον ουρανό
κοιτάζονται στα μάτια αγριεμένα
αύριο θα βγει στους δρόμους και η βροχή
απελπισμένη μοιράζοντας τις ομπρέλες της ...»
Μίλτος Σαχτούρης, Τα φάσματα ή η χαρά
στον άλλο δρόμο.

Βροχή, υγρασία και ταχύτητα, Γ. Τέρνερ,
(1840), Λονδίνο, Εθνικό Μουσείο.

Να μιλήσω για ήρωες, να μιλήσω για ήρωες

Οι υπολοχαγοί Γιάννης Κ. Χόρτης και Βαγγέλης Δ. τζεφριός

■ Του ΑΓΓΕΛΟΥ Γ. ΧΟΡΤΗ | Σελ. 4

Ώλετο μεν μοι νόστος, ατάρ κλέος άφθιτον έσαι, (Ιλιάδα Ι, 413).
[= Δεν υπάρχει για μένα επιστροφή, μα αιώνια θα είναι η δόξα]

Γιάννης Κ. Χόρτης

Βαγγέλης Δ. Τζεφριός

Ήταν, θαμάμαι, το πανηγύρι του χωριού μας στις αρχές της δεκαετίας του '60. Συνωστισμός στη μικρή πλατεία, θορυβώδης και χαρούμενη ατμόσφαιρα, με τα όργανα στο υπερυψωμένο πατάρι κάτω από τον πλάτανο να παίζουν και να δέχονται «παραγγελιές»...

Το γράμμα της Σύνταξης

Έχει ανάγκη
ο φούρνος
από γάνες;
Σελ. 2

ΔΙΑΒΑΣΤΕ ΑΚΟΜΗ

Γεγονότα και σχόλια Σελ. 3 & 5

Το πρώτο σκαλί Σελ. 6

Αληθινό παραμύθι Σελ. 6

Ο λόγος στους ξενιτεμένους μας Σελ. 7

Η σελίδα της χορτιώτισσας Σελ. 7

Χορτιώτικη κουζίνα Σελ. 7

Άγγιγμα Ψυχών Σελ. 8

Ποικίλα Σελ. 8

Γεγονότα και σχόλια

Του Έκτορα Γ. Χόρτη

Αφιέρωμα μνήμης της Εταιρείας Λευκαδικών Μελετών στους Θωμά Κατωπόδη και Γιώργο Ροντογιάννη

Στις 17 Δεκεμβρίου 2013 πραγματοποιήθηκε στο πνευματικό Κέντρο του Δήμου Αθηναίων από την Εταιρεία Λευκαδικών Μελετών αφιέρωμα τιμής και μνήμης για τους αείμνηστους Θωμά Κατωπόδη, ναύαρχο, και Γιώργο Ροντογιάννη, γιατρό – καθηγητή, που διατέλεσαν πρόεδρος και αντιπρόεδρος αντίστοιχα του Δ. Σ. του σωματείου. Σε μια ασφυκτικά γεμάτη αίθουσα και με συντονιστή τον αντιπρόεδρο της Εταιρείας κ. Άγγελο Χόρτη, ο πρόεδρος της κ. Αθανάσιος Μελάς, προλογίζοντας ανέφερε ότι ήταν χρέος τιμής για τη Εταιρεία η οργάνωση του αφιερώματος για τα δύο εκλεκτά και διακεκριμένα μέλη της. Ακολούθησαν, οι ομιλήτες Βιβέτ Τσαρλαμπά-Κακλαμάνη, Σπύρος Κονιδάρης, Τριαντάφυλλος Σκλαβενίτης και Κωνσταντίνος Παύλου, οι οποίοι ανέδειξαν εμπεριστατωμένα ουσιαστικές πτυχές της πολύπλευρης δραστηριότητας και της πολυσιχιδούς προσωπικότητας των τιμώμενων.

Οι εισηγητές κκ Παύλου και Κονιδάρης (αριστερά), στο κέντρο ο συντονιστής κ. Άγγελος Χόρτης, και δεξιά η κ. Τσαρλαμπά-Κακλαμάνη και ο κ. Σκλαβενίτης (Φωτο: Κώστας Πατρικίος).

Εκδήλωση αφιερωμένη στη μνήμη του Χρήστου Φρίγκα

Την Κυριακή, 16 – 2 - 2014, στην κατάμεστη αίθουσα εκδηλώσεων του Πνευματικού Κέντρου της Νέας Φιλαδέλφειας, πραγματοποιήθηκε διάλεξη του πανεπιστημιακού καθηγητή κ. Ευθύμη Λέκκα, Προέδρου της Ελληνικής Γεωλογικής Εταιρείας και του ΟΑΣΠ, αφιερωμένη στη μνήμη του Χρήστου Φρίγκα, με θέμα «Διαχείριση φυσικών καταστροφών –Ο ρόλος των Εθελοντικών Οργανώσεων σε μεγάλης κλίμακας φυσικές καταστροφές». Στην αρχή της εκδήλωσης η πρόεδρος του ΔΣ των εθελοντών ΠΠΝΦ αναφέρθηκε στον αείμνηστο Χρήστο Φρίγκα και τόνισε ότι ήταν ο καθοδηγητής, εμψυκτής και συμπαραστάτης των εθελοντών σε ό,τι κι αν είχαν ανάγκη, ο άνθρωπος που θα έχει πάντα τη δική του

θέση στην καρδιά τους και τη μνήμη τους. Ακολούθησε η παρουσίαση του βιογραφικού του τιμώμενου από τον επιστήθιο φίλο και συνάδελφό του κ. Παπαδάκη, ο οποίος ανέδειξε την τεράστια κοινωνική του προσφορά και τον αδαμάντινο χαρακτήρα του. Ακολούθως, το λόγο έλαβε η σύζυγος του τιμθέντος κ. Λαμπρινή Χόρτη, η οποία εξέφρασε τις θερμές της ευχαριστίες για την τιμητική εκδήλωση. Στη συνέχεια πραγματοποιήθηκε η διάλεξη του καθηγητή κ. Λέκκα και, ακολούθως, εισήγηση από τον Προϊστάμενο Δ/σης Κοινωνικής & Αντισεισμικής Άμυνας του ΟΑΣΠ κ. Πλούταρχο Κερπελή, με θέμα «Μέτρα προστασίας σε περίπτωση σεισμού».

Αριστερά οι εισηγητές και η πρόεδρος του ΔΣ των εθελοντών, στο κέντρο η σύζυγος του τιμώμενου κ. Λαμπρινή Χόρτη και δεξιά άποψη του ακροατηρίου

Ανακοίνωση του Εκκλησιαστικού Συμβουλίου Χορτάτων

Από το Εκκλησιαστικό Συμβούλιο Χορτάτων, δια χειρός της ακαταπόνητης Αγγελικής Ι. Χόρτη, λάβαμε την παρακάτω ανακοίνωση: «Πέρασαν δύο χρόνια από την προηγούμενη επικοινωνία του Εκκλησιαστικού Συμβουλίου Χορτάτων με τους συγχωριανούς μας. Σήμερα είμαστε και πάλι εδώ, για να ευχαριστήσουμε όλους εκείνους τους συγχωριανούς, φίλους και γνωστούς που συνέβαλαν με τη συνεισφορά τους στη συντήρηση των Ιερών Ναών του χωριού μας και την κάλυψη ορισμένων λειτουργικών τους αναγκών στο διάστημα 2012-2013».

ΔΩΡΕΕΣ ΑΠΟ 1-1-2012 ΕΩΣ 31-12-2013

Έτος	Όνοματεπώνυμο	Ποσό €	Έτος	Όνοματεπώνυμο	Ποσό €
2012	Χόρτης Γεώργιος του Φιλίππου	200,00	2013	Χόρτη Αριάδνη	50,00
2012	Παπαδάτου Κωνσταντίνα	80,00	2013	Σεβασμιώτατος μητροπολίτης κ. Θεόφιλος	20,00
2012	Χόρτη Σταθούλα του Χρήστου	20,00	2013	Τζαβή Δήμητρα	50,00
2012	Μαραγκού Όλγα	10,00	2013	Μεσσήνης Νικόλαος του Ανδρέα	100,00
2012	Μεσσήνης Νικόλαος του Ανδρέα	500,00	2013	Αντώνης Αποστόλη	50,00
2012	Παπαδόπουλος Ευστάθιος	20,00	2013	Χόρτης Γεώργιος του Φιλίππου	400,00
2012	Χόρτης Κων/νος του Γεωργίου	50,00	2013	Συγκάτοικοι Χόρτη Νικολάου του Αναστασίου	100,00
2012	Χόρτης Σπυρίδων του Ιωάννου	50,00	2013	Διακάκη Αδαμαντία	500,00
2013	Χόρτης Γεώργιος του Φιλίππου	50,00			

Με την ευκαιρία αυτή, ευχόμαστε σε όλους τους συγχωριανούς και φίλους ΚΑΛΗ ΑΝΑΣΤΑΣΗ, υγεία, προκοπή και ειρήνη και ελπίζουμε ότι με τη βοήθεια του Θεού και τη συμβολή του καθενός μας στο μέτρο των δυνατοτήτων του, θα μπορούμε να καλύπτουμε τις ανάγκες που προκύπτουν για τους Ιερούς Ναούς μας».

ΣΣ: Από την πλευρά μας, θα θέλαμε να συγχαρούμε το Εκκλησιαστικό Συμβούλιο Χορτάτων για το έργο που επιτελεί μέσα σε εξαιρετικά αντίξοες συνθήκες και ευχόμαστε καλή δύναμη και καλή συνέχεια. Όσο για το θέμα του τέμπλου του Αι-Γιάννη ελπίζουμε βέβαια ότι θα υπάρξει θετική έκβαση.

Οι υπολοχαγοί Γιάννης Κ. Χόρτης και Βαγγέλης Δ. Τζεφριός

■ Του ΑΓΓΕΛΟΥ Γ. ΧΟΡΤΗ

ΗΤΑΝ, ΘΥΜΑΜΑΙ, το πανηγύρι του χωριού μας στις αρχές της δεκαετίας του '60. Συνωστισμός στη μικρή πλατεία, θορυβώδης και χαρούμενη ατμόσφαιρα, με τα όργανα στο υπερυψωμένο πατάρι κάτω από τον πλάτανο, να παίζουν και να δέχονται «παραγγελίες» και τους χορευτές στο κέντρο να εκδηλώνουν τη χορευτική τους δεινότητα στον τσάμικο και τον συρτό. Σε κάποια στιγμή ο μπάμπια Μπερεκλής (Περικλής) πλησίασε τους οργανοπαίχτες και ζήτησε να παίξουν για λογαριασμό του ένα τραγούδι στο ύφος του κλέφτικου, που δεν ήταν χορευτικό. Ήταν το τραγούδι «Σπικώσ' απάνω, Γιάννο μου».

Παραθέτω τους στίχους:

*Σπικώσ' απάνω, Γιάννο μου, και μη βαριά κοιμάσαι
Βρέχει ο ουρανός και βρέχεσαι, χιονίζει θα κρυώσεις
Θα σου βραχούνε τ' άρματα και τα χρυσά τσαπράζια
Και τ' ασπήμενο, Γιάννο μ', το σπαθί.*

Το τραγούδι, όπως μπορεί να αντιληφθεί κανείς, είναι μοιρολόι. Μοιάζει με τρυφερό μάλωμα της μάνας στο ασυλλόγιστο παιδί της που αψηφά τους κινδύνους, αλλά πόση αγάπη, πόση οδύνη και σπαραγμό δεν κρύβουν οι στίχοι του! Η μάνα θρηνεί το παλικάρι της, αλλά υπομένει με αξιοπρέπεια τον ασήκωτο πόνο της. Το τραγούδι μου θυμίζει τις αρχαιοελληνικές επιτύμβιες στήλες που οι γλύπτες φιλοτεχνούσαν, για να σπθθούν στους τάφους νέων συνθήσων ανθρώπων και παρουσιάζουν τους νεκρούς με τη λάμψη της νεότητας σε κάποια στιγμή της επίγειας ζωής τους. Το πέρασμά τους στον «άλλο κόσμο» υποδηλώνεται με τη θλίψη που εικονίζεται στο πρόσωπό τους. Είναι μια θλίψη ευγενική, ένας αξιοπρεπής αποχαιρετισμός στο φως του ήλιου και τις χαρές της ζωής που εγκαταλείπουν. Πρόκειται για το αρχαίο ελληνικό μέτρο που ενοφθαλμίστηκε στη δημοτική μας ποίηση.

Αφήνω την παρέμβαση και επανέρχομαι στο γεγονός. Οι νότες από τα όργανα και η φωνή του τραγουδιστή τρικύμισαν τον αέρα. Ο μπάμπια Μπερεκλής προχώρησε στην άκρη της πλατείας, έκρυψε με τα χέρια του το πρόσωπό του, ακούμπησε σε ένα μεγάλο κοτρώνι που βρισκόταν εκεί και θρήνησε σιωπηλά τον αδερφό του, τον λεβέντη υπολοχαγό Γιάννη, που είχε χαθεί στη Μικρά Ασία μετά την κατάρρευση του Μετώπου.

Τριάντα περίπου χρόνια αργότερα επισκέφθηκα στο Βλυκό τον φίλο μου Δημήτρη Σκλαβενίτη. Στο διπλανό σπίτι από το δικό του κατοικούσε ο θείος του μπάμπια Γιάννης Σκλαβενίτης, αδερφός του πατέρα του, βετεράνος του Μικρασιατικού πολέμου. Όταν άκουσε το επώνυμό μου, οι μνήμες τον κατέκλυσαν. Θυμήθηκε, νεαρός στρατιώτης τότε, τον λοχαγό του στη Μ. Ασία Γιάννη Χόρτη και με ρώτησε αν ήταν συγγενής μου. Όταν άκουσε ότι ήταν γιος πρώτου ξαδέρφου του παππούλη μου, η αντίδρασή του, πηγαία και αυθόρμητη, με συγκλόνισε: τέτοιο λεβέντι μου παρουσία, παλικάρη δεν έχει γεννήσει μάνα, μου είπε επί λέξει, βαθιά συγκινημένος. Μέσα από τον λιτό και επιγραμματικό λόγο του μπάμπια Γιάννη ο υπολοχαγός Γιάννης Χόρτης έπαιρνε στη φαντασία μου η μορφή των ομηρικών ηρώων. Πρώτος στις επιθέσεις του λόχου του, συμπάρεινε τους στρατιώτες του σε επικές εξορμήσεις, ατρόμητος μπροστά στον κίνδυνο, περιφρονώντας το θάνατο, ένας αληθινός γηγέτης που ενέπνεε με το παράδειγμά του και μετέδιδε τη φλόγα της δικής του ψυχής στους συμπολεμιστές του. Με τη λάμψη της νιότης των 28 του χρόνων, τη λεβεντιά, το σθένος και την επιβλητική του παρουσία, κυνηγώντας το όραμα που πυροδοτούσε την ψυχή και τη φαντασία του, το όραμα της Μεγάλης Ιδέας, σε τίποτα, πιστεύω, δεν διέφερε από τους ήρωες της Ιστορίας μας. Έτσι, σκέφτομαι, θα πολεμούσαν ο Αχιλλέας, ο Αίαντας, ο Λεωνίδα, με την ασυλλογισία και το πάθος της νεότητας και με την πίστη σε αξίες, όπως η πατρίδα και η τιμή, που τις τοποθετούσαν πάνω από τη ζωή τους. Ο Γιάννης Χόρτης δίδεσχε πολεμώντας τη Μ. Ασία μέχρι το Αφιόν Καραχισάρ και τον Σαγγάριο. Στην πορεία του «ανέντευσε» τα βήματα των νικηφόρων βυζαντινών στρατιών του Ηρακλείου, του Νικηφόρου Φωκά, του Ιωάννη Τσιμισκή, του Ιωάννη και του Μανουήλ Κομνηνών, περίπου 1000 χρόνια πριν, «είδε» τα λάβαρα τους να ανεμίζουν στον αέρα, «άκουσε» τις ιαχές των στρατιωτών, έζησε με λίγα λόγια το όνειρο που θέρμαινε τον Ελληνισμό για αιώνες. Όταν, παρά τον ηρωισμό και τις θυσίες, το όνειρο έσβησε και η χαλύβδινη ελληνική στρατιά της Μ. Ασίας αναγκάστηκε να υποχωρήσει, ο Γιάννης Χόρτης, παρά τη σύγκυση και τη διάλυση, οδηγούσε συνταγματά του λόχου του προς τη σωτηρία στα παράλια της Μ. Ασίας. Σύμφωμα με τα στοιχεία του τότε Υπουργείου Στρατιωτικών, σκοτώθηκε στην περιοχή του Ουσάκ. Ήταν 12 (25) Αυγούστου του 1922. Ήταν τότε 28 χρονών.

Στο σκεπασμένο από τη λήθη παρελθόν προσπαθώ να εντοπίσω στοιχεία που θα μου επιτρέψουν να συνθέσω και την προσωπικότητα ενός άλλου συγχωριανού μας ήρωα, του υπολοχαγού Βαγγέλη Δ. Τζεφριού. Γι' αυτόν, δυστυχώς, δεν έχω τη μαρτυρία κάποιου συμπολεμιστή του που θα μπορούσε να σκιαγραφήσει το χαρακτήρα και τη δράση του. Ωστόσο σηματορφοί για την ψυχή, το ήθος και τις αξίες στις οποίες πίστευε, στέκουν τρία μεγάλα γεγονότα: ο Μακεδονικός Αγώνας, οι Βαλκανικοί πόλεμοι και η μάχη του Σκρα, σιωπηλοί αλλά εύγλωττοι μάρτυρες της μεγαλοσύνης του.

Στη νεανική μου ηλικία ο πατέρας μου, θυμάμαι, μου μιλούσε για μια επιστολή δύο νεαρών Ελλήνων αξιωματικών, στις αρχές του 20ου αιώνα, με αποδέκτη, ιεράρχη βίαια, το τότε Υπουργείο των Στρατιωτικών με αίτημα να τους σταλούν

μπαρούτι και πολεμοφόδια στη Μακεδονία. Πρέπει να ήταν η εποχή προς το τέλος του Μακεδονικού αγώνα, τότε που δεκάδες Έλληνες αξιωματικοί (θυμίζω ενδεικτικά τον Παύλο Μελά και τον Τέλλο Άγρα), μπροστά στην απειλή του αφελληνισμού της Μακεδονίας, είχαν εγκαταλείψει τη ραστώνη και τις ανέσεις της ειρηνικής ζωής και είχαν θεθεί επικεφαλής των αντάρτικων ομάδων, για να πολεμήσουν εναντίον των Βουλγάρων κομιτατζήδων και να σώσουν μία από τις πανάρχαιες εστίες του Ελληνισμού. Οι αξιωματικοί ήταν οι ανθρωπιστές τότε Νικόλαος Πλαστήρας, ο μετέπειτα θρυλικός Μαύρος Καβαλάρης, και ο συγχωριανός μας Βαγγέλης Τζεφριός. Για να μπορέσουμε να μετρήσουμε, όσο είναι δυνατόν, τη φλόγα και το ατσάλι της ψυχής των ανδρών αυτών, το φρόνημα και τις αξίες στις οποίες πίστευαν και τις έθεταν πάνω όχι μόνο από την ιδιοτέλεια και τον ωφελισμό, στοιχεία που μικραίνουν τους ανθρώπους, αλλά και πάνω από τη ζωή τους, πρέπει να αναλογισθούμε τις σκληρές συνθήκες διεξαγωγής του αγώνα που ανέλαβαν και τις τεράστιες δυσκολίες που αντιμετώπιζαν. Πράγματι, οι Μακεδονομάχοι ήταν αναγκασμένοι να αντιμετωπίζουν, πέρα από τους κομιτατζήδες, και την εχθρότητα των τουρκικών αρχών (η Μακεδονία ήταν τότε τμήμα της Οθωμανικής αυτοκρατορίας), να επιλύουν προβλήματα σχετικά με την επιβίωσή τους, καθώς δεν υπήρχε οργανωμένη επιμελτεία για να τους υποστηρίξει, να αντέκουν τις στερήσεις και τα εμπόδια των καιρικών συνθηκών και του περιβάλλοντος και, ακόμα να τονώνουν το φρόνημα των ελληνικών πληθυσμών, που υφίσταντο τα πάνδεινα από τους κομιτατζήδες. Ένας από τους άντρες αυτούς, τους ακατάβλητους και γενναίους, που διακινδύνευαν κάθε στιγμή τη ζωή τους για έναν ανώτερο σκοπό, ήταν και ο Βαγγέλης Τζεφριός. Και όταν τελείωσε ο Μακεδονικός αγώνας, νέο προσκλητήριο για καινούργιους αγώνες τον περιέμενε. Ήταν οι Βαλκανικοί πόλεμοι, που θα έκριναν την τύχη των βόρειων επαρχιών της πατρίδας μας. Και στο προσκλητήριο αυτό τιμή και δόξα ο Βαγγέλης Τζεφριός ήταν παρών. Δεν θα περιγράψω την εποποιία των πολέμων αυτών που οδήγησαν στην επέκταση της χώρας μας, η οποία επιτεύχθηκε με τις θυσίες του στρατού μας. Θα αναφέρω μόνο ότι ο υπολοχαγός Βαγγέλης Τζεφριός τραυματίστηκε σοβαρά στο χέρι.

Ωστόσο, οι περιπέτειες για τη χώρα δεν είχαν τελειώσει. Ο Α΄ Παγκόσμιος πόλεμος, που ξέσπασε στα 1914 και που οδήγησε στον Εθνικό Διχασμό, έθετε νέα προβλήματα. Η Βουλγαρία, που εποφθαλμιούσε την Ανατολική Μακεδονία και τη Θράκη, συμμαχούσε με τους Γερμανούς. Ο Ελευθέριος Βενιζέλος, διαφωνώντας με το βασιλιά, που υποστήριζε την ουδετερότητα της χώρας, δημιούργησε το κίνημα της Εθνικής Άμυνας και κυβέρνηση στη Θεσσαλονίκη, για να πολεμήσει στο πλευρό των Συμμάχων (Αγγλογάλλων) εναντίον των Γερμανών και των Βουλγάρων. Ποιες, άραγε, να ήταν οι σκέψεις του υπολοχαγού Βαγγέλη Τζεφριού για την κατάσταση που είχε διαμορφωθεί; Σκεφτόταν ίσως τους διωγμούς των Ελλήνων της Μακεδονίας για τους οποίους οι εμπειρίες του από τον Μακεδονικό αγώνα ήταν νωπές, αν η Ελλάδα δεν επενέβαινε; Σκεφτόταν μήπως τις θυσίες και το αίμα των συμπολεμιστών του που να έμειναν αδικαίως; Σκεφτόταν, ενδεχομένως, τους δικούς του ανθρώπους, αν βρίσκονταν στη θέση των αλύτρωτων Ελλήνων; Ή σκεφτόταν ότι η πατρίδα θα συρρικνωνόταν, θα μίκραινε και τα όραματά γενεών θα γίνονταν συντρίμια; Πιστεύω ότι όλα αυτά τα σκέφτηκε. Και όπως πάντα στη ζωή του διάλεγε το δύσκολο δρόμο, το δρόμο το καθήκοντος, όπως τον υπαγόρευε η συνείδησή του, εντάχθηκε στο στρατό της Εθνικής Άμυνας. Στον κώδικα των αξιών τις οποίες ο ίδιος είχε ιεραρχήσει, η πατρίδα, η τιμή και η προσφορά στο κοινό καλό είχαν την κορυφαία θέση. Έτσι ούτε η φυσική του αδυναμία, λόγω του τραυματισμού του, ούτε κανένας άλλος καταναγκασμός, εξωτερικός ή εσωτερικός, όπως ο φόβος του θανάτου, η αγάπη και ο σεβασμός στη μάνα και την οικογένειά του ή ιδιοτελείς υπολογισμοί, τον απέτρεψαν. Ήταν ένας άνθρωπος που ερχόταν από άλλες εποχές σαν τον ομηρικό Αχιλλέα, που είχε διαλέξει τον ένδοξο θάνατο από μια άσημη και συνθησιμένη ζωή.

Στη ζυγαριά της συνείδησής του τα αγαθά της ειρήνης δεν μπορούσαν να ισοσταθμίσουν την αγάπη στην πατρίδα, που προϋπέθετε την ανάληψη των πολεμικών κινδύνων, τους οποίους γνώριζε πολύ καλά. Η θυσία του υπολοχαγού Βαγγέλη Τζεφριού ήταν ενσυνείδητη και αυτό της δίνει μοναδική αξία.

Ο Μακεδονομάχος, 1926
(Φωτό: Φώτης Κόντογλου)

ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΑΠΟ ΣΕΛΙΔΑ 4

Οι υπολοχαγοί Γιάννης Κ. Χόρτης και Βαγγέλης Δ. Τζεφριός

Είναι Μάιος του 1918. Ο ελληνικός στρατός έχει συγκροτηθεί ήδη από το 1917 και ο αρχιστράτηγος των συμμαχικών δυνάμεων Γάλλος στρατηγός Γκυγιωμά αναθέτει στους Έλληνες μια δυσχερέστατη επιχείρηση: να καταλάβουν το Σκρα στην περιοχή του Κιλκίς, δυτικά του Αξιού. Επρόκειτο για θέση φυσικά οχυρή με πλήθος αμυντικών έργων, δηλαδή με χαρακώματα που επικοινωνούσαν μεταξύ τους, τριπλή σειρά συρματοπλεγμάτων, πολυβολεία με μπετόν κ.λπ. και δύο σειρές άμυνας. Επιχείρηση των Γάλλων στις αρχές του 1918 για την κατάληψη του είχε αποτύχει. Η επίθεση του ελληνικού στρατού ξεκίνησε το πρωί της 17ης (30ης) Αυγούστου του 1918. Η γενναϊότητα και η ορμή του ελληνικού πεζικού, με αιχμή του δόρατος τη μεραρχία Αρχιπελάγους και άξιους συμπαράστατες τις μεραρχίες Κρητών και Σερρών, ανέτρεψε όλα τα εμπόδια και την αντίσταση των Βουλγάρων και το Σκρα έπεσε. Το γεγονός προκάλεσε το θαυμασμό των Συμμάχων και τον ενθουσιασμό του Ελληνικού λαού. Ανάμεσα στους 31 Έλληνες αξιωματικούς που έπεσαν στη μάχη συγκαταλέγεται και ο υπολοχαγός Βαγγέλης Τζεφριός, που θυσίασε τη ζωή του πιστός στις αρχές και τις αξίες που

υπηρετούσε ως τότε, με το όραμα μιας Ελλάδας που θα αγκάλιαζε όλα τα τέκνα της. Ήταν τότε κι αυτός μόλις 28 χρονών. Για τον ηρωισμό και τη θυσία του ο ελληνικός στρατός του επεφύλαξε ύψιστη τιμή: το όνομά του και ο τόπος που έπεσε (Τζεφριός – Σκρα) είχαν γίνει, λίγα χρόνια μετά το θάνατό του, σύνθημα και παρασύνθημα, σύμφωνα με τη μαρτυρία του μακαρίτη μπάριμα Θανάση Μεσσήνη (Κατσαρού), που υπηρετούσε τότε τη θητεία του.

Οι υπολοχαγοί Γιάννης Χόρτης και Βαγγέλης Τζεφριός, όπως και τόσο άλλοι συμπολεμιστές τους, δεν λύγισαν από το βάρος της ηρωικής παράδοσης που κλήθηκαν να σηκώσουν. Αναδείχθηκαν άξιοι συνεχιστές της, παίρνοντας τη σκυτάλη από τους αγωνιστές του '21 και των άλλων απελευθερωτικών αγώνων της πατρίδας μας. Άραγε η θυσία τους έχει δικαιωθεί από εμάς τους επιγόνους τους;

Γεγονότα και σχόλια Του Έκτορα Γ. Χόρτη

Τίτλοι τέλους σε ένα τραγικό τέλος

Στις 10-1-2014 βρέθηκε τυχαία σε αγροτική περιοχή πάνω από την Πόντη της Βασιλικής ο σκελετός της αγαπητής σε όλους όσοι τη γνώρισαν Αμαλίας Βουκελάτου απ' τον Αϊ – Βασίλη, της οποίας η εξαφάνιση από την περιοχή του Αγίου Πέτρου στις 22-12-2011 είχε συγκλονίσει τη Λευκάδα και όχι μόνο. Η αναγνώρισή της πραγματοποιήθηκε από την Ιατροδικαστική Υπηρεσία Πατρών. Ας είναι ελαφρύ το κόμα που τη σκεπάζει.

Η εορτή των Τριών Ιεραρχών στη Νέα Σμύρνη

Του Άγγελου Γ. Χόρτη.

Τη Δευτέρα, 27 Ιανουαρίου, επ' ευκαιρία της εορτής των Τριών Μεγάλων Ιεραρχών της Εκκλησίας μας Μεγάλου Βασιλείου, Ιωάννου Χρυσοστόμου και Γρηγορίου Ναζιανζηνού, πραγματοποιήθηκε πανηγυρική εκδήλωση στη μεγάλη αίθουσα τελετών της Εστίας Νέας Σμύρνης. Την εκδήλωση τίμησαν με την παρουσία τους ο Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Νέας Σμύρνης κ. Συμεών, ο Δήμαρχος κ. Τζουλάκης, καθώς και πλήθος κόσμου, μεταξύ των οποίων αρκετοί Λευκαδίτες. Ομιλητής ήταν ο συμπατριώτης μας Αιδεσιμολογιώτατος Πρωτοπρεσβύτερος π. Δημοσθένης Παπακωστόπουλος, Γενικός Αρχιερατικός Επίτροπος της Ιεράς Μητροπόλεως Νέας Σμύρνης. Ο π. Δημοσθένης, με βαθύτατη θεολογική και φιλολογική κατάρτιση, παρουσίασε το έργο των Τριών Ιεραρχών στον ποιμαντικό, τον παιδαγωγικό και τον κοινωνικό τομέα και κατέδειξε τη διαχρονικότητα και τη διαρκή παρουσία της διδασκαλίας και της δράσης τους, με την έννοια ότι η γνήσια χριστιανική διδασκαλία την οποία όχι μόνο δίδαξαν αλλά και εφάρμοσαν με τη δράση τους, μπορεί και σήμερα ή μάλλον ιδιαίτερα σήμερα, εποχή ωφελιμισμού και σύγχυσης, να δώσει λύσεις στα ποικίλα προβλήματα που αντιμετωπίζει ο άνθρωπος και η κοινωνία. Πέρα δηλαδή από τις αναφορές στη διδασκαλία των Τριών Μεγάλων Διδασκάλων για την ηθική τελείωση του ατόμου, οι παιδαγωγικές τους θέσεις και οι θέσεις τους για τα κοινωνικά προβλήματα παραπέμπουν σε σύγχρονους προβληματισμούς και απόψεις, με κύριο στοιχείο το σεβασμό στο ανθρώπινο πρόσωπο.

Ο πατήρ Δημοσθένης, αριστούχος πτυχιούχος τόσο της Θεολογικής όσο και της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών, αποτελεί μια από τις πιο λαμπρές προσωπικότητες της Εκκλησίας μας, με πολυοχιδή προσφορά στην υπερπεντηκονταετή διακονία του. Για την προσφορά του αυτή η Ιερά Μητρόπολη Νέας Σμύρνης τον τίμησε σε ειδική εκδήλωση το 2009. Η εφημερίδα μας του εύχεται υγεία και μακροήμερη, για να συνεχίσει την προσφορά του στην Εκκλησία και την κοινωνία.

Ο πατήρ Δημοσθένης Παπακωστόπουλος στο βήμα

Το ΔΣ του νέου ΤΑΟΛ

Στις 31/1/2014 στην αίθουσα του Πνευματικού Κέντρου του Δήμου Λευκάδας διεξήχθησαν οι αρχαιρεσίες για την ανάδειξη της νέας Διοίκησης του νεοσύστατου ΑΓΡΟΤΙΚΟΥ ΣΥΝ/ΣΜΟΥ ΛΕΥΚΑΔΑΣ «ΤΑΟΛ» από τους αντιπροσώπους που είχαν εκλεγεί από τους 22 συγχωνευθέντες συνεταιρισμούς, οι οποίοι εκπροσωπούν 1.694 μέλη. Στις 3-2-2014 έγινε η συγκρότηση του Διοικητικού Συμβουλίου σε σώμα ως εξής:

Λιβιτσάνος Γερ. Πρόεδρος
Σολδάτος Αλέξανδρος Αντιπρόεδρος
Κατωπόδης Σπυρίδων Γραμματέας
Γράψας Λεωνίδας Ταμίας
Βικέντιος Νικόλαος Μέλος
Ρομποτής Νικόλαος Μέλος
Μεσσήνης Φίλιππος Μέλος

Άλφα Βήτα, κόψε πίτα...

Την Κυριακή, 27 Ιανουαρίου, πραγματοποιήθηκε στην αίθουσα των γραφείων της Ομοσπονδίας Λευκαδίτικων Συλλόγων, Γερανίου 41, η καθιερωμένη κοπή της πίτας της Ομοσπονδίας Λευκαδίτικων Συλλόγων και του Συλλόγου Λευκαδίων Αττικής «Η Αγία Μαύρα» για το νέο έτος, την οποία, κατά τα ειωθότα, ευλόγησε ο Γενικός Αρχιερατικός Επίτροπος της μητρόπολης Νέας Σμύρνης, πρωτοπρεσβύτερος Δημοσθένης Παπακωστόπουλος. Στη φωτογραφία στιγμιότυπο από την εκδήλωση.

Να ευχαριστήσουμε ή...;

Περιμένουμε τους αρμόδιους της Περιφέρειας Ιονίων νήσων να ενισχύσουν τον ηλεκτροφωτισμό του δρόμου στα Χορτάτα, όπου τα διερχόμενα τροχοφόρα δεν τρέχουν με 20 χιλιόμετρα, όπως συμβαίνει σε διάφορες κατοικημένες περιοχές με πολύ στενούς και οφιοειδείς δρόμους, αλλά με 100 και βάλε. Περιμένουμε, λοιπόν, να κάνουν το αυτονόητο για την ασφάλεια των κατοίκων του χωριού, ελπίζοντας ότι η φωνή μας δεν θα είναι «φωνή βοώντος εν τη ερήμω».

Το πρώτο «σκαλί»

■ Της ΛΟΥΛΙΑΣ ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ - ΑΥΛΩΝΙΤΗ

ΣΧΟΛΙΚΗ ΧΡΟΝΙΑ 1952-53. Κάποια παιδιά του χωριού ετοιμάζονται να γίνουν «τα πρωτάκια» της νέας χρονιάς. Η χαρά όλων, κυρίως όμως των παιδιών, είναι μεγάλη. Επιτέλους το χωριό αποκτά το δικό του σχολείο! Μέχρι τότε η εκκλησία του Αϊ - Γιάννη στέγαζε και το σχολείο. Τέρμα, λοιπόν, η σχετική ταλαιπωρία των παιδιών. Τώρα μας περίμενε ένα καινούργιο σχολείο, με όλα τα πράγματα μέσα σ' αυτό καινούργια, και ακόμα μια μεγάλη αυλή, έτοιμη να δεχθεί κάθε μας αταξία. Στα παιδικά μας μάτια φάνταζε πελώριο και πανέμορφο. Από 'κει θα ξεκινούσε το ταξίδι μας στον κόσμο της γνώσης και της ζωής γενικότερα. Εκεί θα έρχονταν και τα παιδιά από τα διπλανά χωριά Μανάνσι και Αϊ - Βασίλη.

Το σχολείο, μονοθέσιο με 50-55 παιδιά, λειτουργούσε πρωί - απόγευμα (και το Σάββατο) στη μοναδική αίθουσα που διέθετε. Ο δάσκαλος, κάνοντας μάθημα πότε στη μια τάξη και πότε στην άλλη, παράλληλα προσπαθούσε να διατηρήσει την απόλυτη ησυχία. Βέβαια, σ' αυτή του την προσπάθεια είχε βοηθό τη «βέργα», πάντα έτοιμη να επέμβει σε κάθε αταξία και σκανταλιά μας αλλά και σε κάθε τεμπελιά μας. Ελλείψει αυτής, υπήρχε ο χάρακας, που την αντικαθιστούσε.

Οι αξεχαστοί δάσκαλοι μας, τα τρία πρώτα χρόνια ο Αναστάσιος Κουντουράς και τα επόμενα τρία ο Δημήτριος Χαλικιάς, φρόντιζαν να μας μεταδώσουν κάθε καλό και χρήσιμο: γραμματικές γνώσεις, ήθη, έθιμα και παραδόσεις της πατρίδας μας, καθώς και υψηλές αξίες, βάζοντας έτσι ανεξίτηλη τη σφραγίδα τους στην προσωπικότητα του κάθε παιδιού.

Στον τοίχο του Σχολείου ήταν αναρτημένη η εικόνα του Χριστού και ολόγυρα μορφές των πρώων του '21, έτοιμες λες να ζωντανέψουν σε κάθε επέτειο των εθνικών γιορτών, με τα εντυπωσιακά σκετσ, τα πρωικά ποιήματα, που όλα τα παιδιά απαγγέλλαμε, και τους παραδοσιακούς χορούς. Αλλά και στο τέλος της σχολικής χρονιάς γινόταν η σχετική γιορτή, μέσα σε πανηγυρική ατμόσφαιρα, αφού αποχαιρετούσαμε το σχολείο. Τότε οι σχολικές γιορτές ήταν κάτι σημαντικό για το χωριό, μιας και δεν υπήρχαν πολλές ευκαιρίες να ξεφύγει κανείς από τις καθημερινές σκοτούρες. Πόσα και πόσα πράγματα δε μάθαμε

Δημοτικό Σχολείο Χορτάτων
(Φωτο: Θωμάς Ευ. Χόρτης)

μέσα σ' αυτό το σχολείο. Πόσες και πόσες χαρές και συγκινήσεις δεν μας γέμισε κάθε στιγμή κοντά του! Ακόμη και η αυστηρή συμπεριφορά των δασκάλων μας κάποιες φορές τώρα μας φαίνεται απόλυτα δικαιολογημένη. Και γνώσεις μαγειρικής αποκτήσαμε, τρόπον τινά, αφού τα εκάστοτε «μεγάλα κορίτσια» είχαν την ευθύνη να ετοιμάσουν το καθιερωμένο πρωινό συσσίτιο από γάλα και τυρί, που ο δάσκαλος θα μοίραζε σε όλα τα παιδιά. Ήταν μια εξωτερική βοήθεια για όλα τα σχολεία της πατρίδας μας, λόγω των δύσκολων καιρών. Θα 'ηρεπε όμως να έχουμε και γνώσεις κηπουρικής, μας έλεγαν. Με την καθοδήγηση του δασκάλου και την κάποια εμπειρία των μεγαλύτερων παιδιών, καλλιεργούσαμε έναν μικρό κήπο που υπήρχε στο πίσω μέρος του Σχολείου. Στα διαλείμματα τα παιχνίδια μας ήταν ο χάρακας, το κρυφτό, τα πεντόβολα και φυσικά για τα αγόρια η μπάλα. Άλλοτε πάλι ο δάσκαλος φρόντιζε να μάθουμε οπωσδήποτε χορό.

Η εποχή που μας χαροποιούσε ιδιαίτερα ήταν η Άνοιξη, γιατί κάναμε τις καθιερωμένες εκδρομούλες μας. Στα Βαριά, στον Αϊ - Γιώργη, στον Αϊ - Κωνσταντίνο. Εκεί μαζεύαμε λουλούδια, χορεύαμε και ξεφαντώναμε στο παιχνίδι. Σήμερα, βέβαια, όπως σε πολλά χωριά της πατρίδας μας, το σχολείο βουβό, εγκαταλελειμμένο, περιμένει, μάταια όμως, να νιώσει παιδικές ψυχές κοντά του. Ας βοηθήσουν τουλάχιστον οι αρμόδιοι τοπικοί φορείς να αξιοποιηθεί το κτήριο αυτό, ώστε να γίνει χρήσιμο, δίνοντας έτσι μια ευχάριστη, δημιουργική και αισιόδοξη νότα στο χωριό μας. Το ευχόμεστε ολόψυχα.

Αληθινό παραμύθι

■ Του ΣΠΥΡΟΥ Κ. ΧΟΡΤΗ

ΜΙΑ ΦΟΡΑ ΚΙ ΕΝΑΝ ΚΑΙΡΟ, που λες Βίτο, όπως έλεγαν οι παππούδες τα κρύα βράδια του χειμώνα, όταν άρχιζαν τα παραμύθια εκεί στη γωνιά, συδαιλιζοντας τα κάρβουνα με τ' αποκλάδι... Λέω για τα χρόνια που πήγαιναν στο μύλο το σιτάρι κι υφαίνανε στον αργαλειό. Για τον καιρό που ανταγωνίζαστε ανάμεσα στη σπορά και τον τρύγο κι απ' την ελιά στο θέρο, μ' ένα παλιό σακκάκι του πατέρα για παλτό και την αγκυλιά της μάνας φυλαχτό. Τότε που σ' αλώνια και την πλατφόρμα γινόταν πανηγύρι για μας κι αγώνια για τους πατεράδες και παππούδες. Τότε που κουβαλούσαν με τα σεντόνια τ' άκερα για τον μπλοκό. Τότε που κουβαλούσαν με τα γαϊδούρια σιτάρι, φακές, ρεβίθια, πατάτες,

σταφύλια ... Τότε που περίμεναν οι χωριανοί μας τη σειρά απ' το νεράρι, για να ποτίσουν τους κήπους. Τότε που τρέχαμε να στήσουμε τενέλια μ' έναν αγκαθό με λάδι στο χέρι. Τον καιρό που το χωριό μας έσφυζε από νεολαία γεμάτη όνειρα παραμυθένια ... Κι όπως στα παραμύθια, Βίτο, όλοι ζήσανε καλά στο τέλος κι εμείς καλύτερα, αλλά αυτές τις θύμψεις κανένα παραμύθι δεν μπορεί να τις αποδώσει ούτε ο χρόνος να τις σβήσει. Γιατί όλα ήταν η ψυχή του χωριού που μας έδενε μαζί του.

Εικόνα

του Σπύρου Κ. Χόρτη

**Χθες ακόμα
ξεκρέμαγα δαμάσκηνα
από το δέντρο της χωμάτινης αυλής
που το μεγάλωναν
τα ξένοιαστα γέλια και τα παιχνίδια.**

**Χθες
πενήντα τόσα χρόνια
γεμάτα μνήμες, γεμάτα θύμησες.**

**Σήμερα
η τσιμεντένια αυλή
χωρίς δέντρο, χωρίς γέλια, χωρίς παιχνίδια
και το χτες αφανίστηκε, ερήμωσε.**

**Τώρα
παίζει μόνος του ο ήλιος
κι ο αγέρας κυνηγάει τα πουλιά.**

Μεγάλη έκπληξη δοκίμασα, όταν διάβασα στίχους του συγγενή και φίλου Σπύρου Κ. Χόρτη. Γιατί ποτέ δεν είχα ακούσει ότι ήταν θεράπων των Μουσών και μάλιστα με επιτυχία. Ο Σπύρος αντλεί από το θησαυροφυλάκιο της μνήμης εικόνες και πρόσωπα του παρελθόντος, εμπειρίες προσωπικές του ή συλλογικές που χρωματίζοντάς τες με τη νοσταλγία, τη συγκίνηση και την ευαισθησία του τις μεταστοιχειώνει σε ποίηση γεμάτη λυρισμό. Ιδιαίτερα οι μνήμες από την παιδική του (και την παιδική μας) ηλικία ζωντανεύουν για όλους μας έναν χαμένο παράδεισο, όσο κι αν οι συνθήκες, ή μήπως γι' αυτό, ήταν δύσκολες.

Άγγελος Γ. Χόρτης

Φωτο: Νίκος Χατζηκυριάκος-Γκίκας
Το πρώτο πρωί του κόσμου

Ο λόγος στους ξενιτεμένους μας

Με τη γεμάτη λυρισμό και ευαισθησία γραφίδα του συνεργάτη της εφημερίδας μας καθηγητή και ποιητή Θεοφάνη Κ. Χόρτη.

Δος μου να πιώ

Δος μου να πιώ
 Δος μου να πιω για να ξεκάσω,
 κι αν θες κι εσύ θα σε κεράσω.
 Έτσι που μείναμε της ειμαρμένης
 θύματα πια τι περιμένεις;
 Έλα να πιούμε, έτσι και μόνο
 θα ξεγελάσουμε Μοίρα και πόνο!
 Θεοφάνης Κ. Χόρτης,
 St. Clloyd, Mn, USA, 12 /1/2012

Χρόνια χαμένα

Χρόνια χαμένα
 Χρόνια χωρίσαμε
 κι οι δυο στα ξένα
 κι έτσι τα ζήσαμε
 άδεια, χαμένα!
 Θεοφάνης Κ. Χόρτης,
 St. Clloyd, Mn, USA, 24 /6/2013.

Η σελίδα της Χορτιώτισσας

Το δημοτικό μας τραγούδι με την καθάρια φωνή της Χορτιώτισσας Δια στόματος Άννας Ευ. Αυλωνίτη

Στον αγροτικό κόσμο, που αποτελεί το περιβάλλον μέσα στο οποίο γεννιέται το δημοτικό τραγούδι, οι άνθρωποι δεν εκφράζουν με τρόπο αναλυτικό τις σκέψεις και τα συναισθήματά τους, όπως εμείς σήμερα, που μιλάμε, κατά κανόνα, περιγραφικά και κυριολεκτικά. Επιλέγουν έναν λόγο δραστικό, φορτισμένο συναισθηματικά και γεμάτο εικόνες, προσωποποιήσεις, παρομοιώσεις και, γενικά, λόγο μεταφορικό. Από άποψη θεματολογίας τα δημοτικά τραγούδια παραπέμπουν σε εκδηλώσεις συλλογικές (οικογενειακές, κοινωνικές, θρησκευτικές κ.λπ), είναι δηλαδή πανταχού παρόντα. Από τη θεματολογία αυτή δεν λείπουν και τραγούδια με θέμα την εργασία. Πρόκειται για τραγούδια που συνοδεύουν τη ρυθμική κυρίως εργασία, βοηθώντας τον εργαζόμενο να σπάσει κάπως τη μονοτονία και να συγχρονίσει τις κινήσεις του, καθώς και για τραγούδια που λέγονται για ξεκούραση από τη δουλειά, αφού αναφέρονται σε εποχές που οι άνθρωποι εργάζονταν από «ήλιο σε ήλιο». Ο αγρότης στην ελληνική περιθωριοποιημένη και ανεξέλικτη αγροτοκτηνοτροφική κοινωνία και οικονομία, για να αντεπεξέλθει στους σκληρούς όρους ζωής, ήταν υποχρεωμένος να δουλεύει «από φυλακής πρωΐας μέχρι νυκτός». Χαρακτηριστικό του εξαιρετικά επίπονου αυτού αγώνα είναι το τραγούδι που ακολουθεί, το οποίο, χωρίς να μηδενίζει την υποκειμενικό παράγοντα, εκφράζει περισσότερο τα βιώματα και τους κώδικες της ομάδας, όπως όλα τα δημοτικά. Πρόκειται για ένα είδος τραγουδιού που συνδέεται με πολύ φυσικές, καθολικές και στερεότυπες ανθρώπινες αντιδράσεις και συμπεριφορές και κινείται στους άξονες άτομο - φύση-κοινωνία. Ο άγνωστος ποιητής - τραγουδιστής εκφράζει τα αφόρητα πειστικά αισθήματά του με τις κατάρρες που εκτοξεύει στον προσωποποιημένο ήλιο, ο οποίος δεν φαίνεται να συμμερίζεται τη μέχρι εξουθένωσης καταπόνηση του εργάτη της γης και παραμένει ανάλητος απέναντι στα αισθήματα της φρεσκοπαντρεμένης νέας.

Ήλιε μ' γιατί άργησες πολύ

«Ήλιε μ' γιατί άργησες πολύ, να πας να βασιλέψεις;
 Σε κατारीται η εργατιά κι οι ξενοδουλευτάδες,
 σε κατारीται και μια νια, με νέο παντρεμένη,
 που καρτερεί τον άντρα της στο σπίτι να γυρίσει».

σε κατारीται και μια νια, με νέο παντρεμένη,
 που καρτερεί τον άντρα της στο σπίτι να γυρίσει».

Για την αντιγραφή: Ε. Γ. Χόρτης

[Φωτο: Λαϊκός ζωγράφος Θεόφιλος: «Το μάζεμα των ελαιών»]

Χορτιώτικη κουζίνα

Χειμωνιάτικα βραδινά εδέσματα

Κυρίως πιάτο I: Τιμάτσι («Φύλλο»)

Υλικά: καθαρό αλεύρι, νερό, αλάτι, λάδι (και αυγά, αν θέλουμε ή αν υπάρχουν, και, ενδεχομένως, ντοματοπελτέ).

Παρασκευή: Ανοίγουμε φύλλο, το τυλίγουμε στον πλάστη σα ρολό και το κόβουμε με το μαχαίρι σαν τις κυλόπιτες. Στην καταρόλα ανακατώνουμε σκνά, για να μη γένουνε κουλουμπάρια, κοινώς «συμπεθέρες», δηλαδή για να μην κολλάει «φύλλο» με «φύλλο». Μόλις βράσει το κενώνουμε στα πιάτα και, καθώς το καταβροχθίζουμε, αναφωνούμε: «Μ' έκαψε το φύλλο στ' απάν' κωράφια!». Οποία απόλαυση!

Κυρίως πιάτο II: Ζούπα

Υλικά: Τρεις φέτες ψωμιού ανά δόση, λάδι, κρασί.
 Παρασκευή: Βάνουμε τρεις φέτες ψωμί σε σχήμα Π, τις σκαριάζουμε ορτές (από ένα ξυλαράκι στην έξω πλευρά) γύρω απ' τη θράκα και περιμένουμε μέχρι να γένουνε «πρωμάδες», δηλαδή μέχρι να φρυγανιστούν. Τις ποτίζουμε στη συνέχεια με κρασί και λάδι μέσα σε ένα πιάτο και «καλή μας όρεξη». Φυσικά, το ζουμί κρασιού και λαδιού

που μένει, το περίφημο κοκτέιλ «ζούπα», το πίνουμε. Εβίβα!

Επιδόρπιο: Φρούτο «Καρδιά Κρομμύου»

Υλικά: κρεμμύδια, κατά προτίμηση μακρουλά.
 Παρασκευή: Τα βάνουμε στη κόβηλη, τα κύνουμε και καρτερούμε να μαλακώσουνε καλά, π'α πει να ψηθούνε. Στη συνέχεια, τα κοπανάμε με το κέρι μας σε γροθιά (με ελεγχόμενη ομαλώς επιτακνόμενη κίνηση) απάνου στη γωνιά, για να βγει η καρδιά, γλυκύτατη, την οποία και «ρουμπώνουμε», γιατί πρόκειται για ένα γκουρμέ «καρδιά και σκυρίσιο» και κυρίς τα ανεπιθύμητα αποτελέσματα του ωμού κρομμύου.

Κοινωνικά

Γεννήσεις:

Το ζεύγος Γεωργίου Χόρτη του Κωνσταντίνου απέκτησε κοριτσάκι τον Οκτώβριο του 2012. Στους ευτυχείς γονείς και τους οικείους τους ευχόμαστε να τους ζήσει

Βαπτίσεις:

Χειμώνα τις αποφεύγουμε

Αρραβώνες - Γάμοι:

Τώρα που κάθομαι άνεργος και λογαριάζω, λίγοι ...παράδες απόμειναν στην τσέπη.

Συχαρητήρια:

Θα δώσουμε σε όποια δημόσια υπηρεσία απαντήσει στα αιτήματά μας, έστω και αρνητικά. Φωτεινή εξαίρεση αποτελεί το ΥΠΠΟ (Δ/ση Συντήρησης Αρχαίων και Νεοτέρων Μνημείων), που δραστηριοποιήθηκε για την αποκατάσταση του τέμπλου του Αϊ - Γιάννη.

Θάνατοι:

Το φίλο - Στάθη Ι. Αυλωνίτη τον πρόδωσε η καρδιά του κι έφυγε απ' τη ζωή στις 16- 1- 2014. Τρεις μήνες πριν άφησε την τελευταία του πνοή, επίσης ξαφνικά, και ένας ακόμη χωριανός που ζούσε στην Αθήνα, ο Αναστάσιος Γ. Μεσσήνης. Τα ειλικρινή μας συλλυπητήρια στους οικείους τους.

Αίνιγμα:

πέντε - δέκα κουβαλάνε
τα σφυριά σφυροκοπάνε,
η κυρά Μαριώ σαρώνει
κι ο νταβούλης ξεφορτώνει.

Παροιμία:

Δεν μπορείς να σκεπάσεις
τον ουρανό με το κόσκινο

Οίνος ευφραίνει καρδιαν ... Χορτιώτη

Ο εθνικός μας ποιητής Αριστοτέλης Βαλαωρίτης σε επιστολή του της 18ης Δεκεμβρίου 1871 από τη Μαδουρή που απευθύνεται στη σύζυγό του, γράφει μεταξύ άλλων: « Το εν βυτίον (κρασί) το οποίον εκένωσα απέδωκε βαρέλλας 15. Αλλά μίαν άλλην βαρέλλαν πρέπει να λογαριάσεις ότι την κατέπιεν ο Οδυσσεύς (σσ: Γιαννούλης) και ο σύντροφός του Χόρτης, αριθμούμενοι μεταξύ των πρώτων κρασοπατέρων της Λευκάδος».

Πηγή: Αριστοτέλης Βαλαωρίτης, Α. Βίος, επιστολές και πολιτικά κείμενα, επιμέλεια Γ. Π. Σαββίδη και Νίκης Λυκούργου, εκδ. Ίκαρος, 1980, σελ. 144

Διονυσιακή ... Ελεγεία: ΤΑΟΛ (Τόσο Άσχημη Ουλή Λευκάδας)

Ιδέστε του ένδοξου ΤΑΟΛ την τραγική κατάντια, προθήκη της Λευκάδας μας, απαίσιο κουφάρι, με χαρακίρι από γυαλιά χάσκει πληγή γιγάντια, τα τζάμια από αισθητική δεν παίρνουνε χαμπάρι.

Ίσως όμως να πρόκειται για διαμαρτυρία, κι αντί βαρδέου βαρτζαμιού την ποθητή κρασούρα, στάζει κατάμαυρο αίμα από την αρτηρία, ίσως «κόλπος» το χτύπησε απ' τη μεγάλη σούρα.

Με τη σαβούρα συντροφιά -δεν είναι λοιδωρία;-, μιλάει με τον τρόπο του για έμφραγμα στην καρδιά, μαύρη κηλίδα στου νησιού τη φωτεινή ιστορία, εκτρώματα δεν κάνουν για βιτρίνα, ορέ παιδιά.

Ε. Γ. Χόρτης

Άγγιγμα Ψυχών

του Μιχάλη Γ. Χόρτη

«*Μα εγώ από γη, της γης παιδί, στη γη διαβάτης,
Γη, μόνο εσένα ξέρω, μάνα μου και θεά!*» (Κωστής Παλαμάς)

Ήταν πολύ σκληρό για μένα το άγγιγμα των οστών των προγόνων μου και ιδιαίτερα της μάνας που με γέννησε, αλλά έτσι έπρεπε να γίνει. Το σκεφτόμουνα εδώ και χρόνια, αλλά δεν είχα την τόλμη, ώσπου μια μέρα, με τη βοήθεια του Γιάννη και του αδελφού μου του Μάκη, πήρα την απόφαση και ξεκίνησα το μεγάλο εγχείρημα. Έκλαψα, πόνεσα, θυμήθηκα, αλλά στο τέλος τα κατάφερα. Ψηλάφισα ξανά τα κόκαλα των παππούδων Μιχάλη Χόρτη και Γιώργου Γράψα, των γιαγιάδων Αναστασίας Χόρτη και Μαρίνας Γράψα και της Μάνας και όλα μαζί πήγαν να συντροφέψουν τη θεια Γιάννα και τον Πατέρα στο νέο κοιμητήριο. «Ανακομιδή των οστών» λέγεται εκκλησιαστικά, «άγγιγμα ψυχής αγίων» λέγεται μέσα απ' τα βάθη της καρδιάς μας, γιατί όλοι οι άνθρωποι που έφυγαν και ζυμώθηκαν με την ψυχή του χωριού ήταν οιονεί άγιοι.

Από σεβασμό, λοιπόν, προς τους «αγίους» και για να μην τους ενοχλούμε εκεί που βρίσκονται (μπροστά στην είσοδο της Εκκλησίας), νομίζω ότι θα πρέπει όλοι μας σιγά - σιγά να αρχίσουμε να καλλιεργούμε μέσα μας την ιδέα της ανακομιδής, έως ότου κάποια μέρα - αργά ή γρήγορα- ο καθένας μας να πάρει τη μεγάλη απόφαση να αγγίξει ξανά τα ιερά κόκαλα των «αγίων του» και να τα μεταφέρει στο καινούργιο κοιμητήριο.

Τις ολόθερμες
ευχές μας
στους απανταχού
συγχωριανούς για

Καλό Πάσχα